

กลยุทธ์การเผยแผ่พระพุทธศาสนาตามหลักปฏิสัมพันธ์ 4
สำหรับพระธรรมทูตไทยในทวีปยุโรป*
BUDDHIST PROPAGATION STRATEGY BASED ON
PATISAMBHIDA FOUR FOR THAI MISSIONARIES IN EUROPE

พระมหาบุญทิน ปุณฺณธโช (เทศิรี)

Phramaha Boonthin Punyathacho (Taosiri)

มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย

Mahachulalongkornrajavidyalaya University, Thailand

E-mail: noi_noi1974@hotmail.com

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์ คือ 1) เพื่อศึกษาสภาพการเผยแผ่พระพุทธศาสนาของพระธรรมทูตไทยในทวีปยุโรป 2) เพื่อพัฒนากลยุทธ์การเผยแผ่พระพุทธศาสนาตามหลักปฏิสัมพันธ์ 4 สำหรับพระธรรมทูตไทยในทวีปยุโรป และ 3) เพื่อเสนอกกลยุทธ์การเผยแผ่พระพุทธศาสนาตามหลักปฏิสัมพันธ์ 4 สำหรับพระธรรมทูตไทยในทวีปยุโรป เป็นการวิจัยเชิงคุณภาพ ประกอบด้วย การสัมภาษณ์ผู้ให้ข้อมูลสำคัญ 15 รูป และการจัดสนทนากลุ่มผู้ทรงคุณวุฒิ จำนวน 10 รูป/คน ทำการวิเคราะห์ข้อมูลด้วยการวิเคราะห์เนื้อหา

ผลการวิจัยพบว่า

1. พระสงฆ์และองค์กรพุทธยังไม่มี การวิจัยประเมินผลการเผยแผ่ธรรมะ เพื่อปรับปรุงให้เหมาะสมกับสภาพการณ์ของสังคมที่อาศัยอยู่หรือพื้นฐานของผู้ฟังแต่ละกลุ่มเป้าหมาย ประชาชนขาดความรู้ความเข้าใจพื้นฐานทางศีลธรรม เยาวชนไทยลูกครึ่งห่างเหินพระพุทธศาสนา ผู้คนส่วนใหญ่ไม่ทราบวิธีการเผยแผ่กิจกรรมของพระสงฆ์ไทย การทำงานลักษณะเช่นนี้ถือว่าการเผยแผ่เชิงรุกและได้มีการตอบรับจากประชาชนในทวีปยุโรปเป็นอย่างดี
2. ผลการพัฒนากลยุทธ์การเผยแผ่พระพุทธศาสนาตามหลักปฏิสัมพันธ์ 4 สำหรับพระธรรมทูตไทยในทวีปยุโรป มีกลไกของกลยุทธ์ 3 ประการ คือ วิสัยทัศน์ พันธกิจ และ

* Received 8 July 2019; Revised 18 August 2019; Accepted 20 August 2019

วัตถุประสงค์ และกลยุทธ์ 4 ประการ คือ 1) กลยุทธ์ด้านอัตตปฏิสัมพันธ์ 2) กลยุทธ์ด้านอัมมปฏิสัมพันธ์ 3) กลยุทธ์ด้านนิรุตติปฏิสัมพันธ์ 4) กลยุทธ์ด้านปฏิภาณปฏิสัมพันธ์

3. กลยุทธ์การเผยแผ่พระพุทธศาสนาตามหลักปฏิสัมพันธ์ 4 สำหรับพระธรรมทูตไทยในทวีปยุโรป ประกอบด้วย 1) วิสัยทัศน์ คือ เผยแผ่พุทธธรรมด้วยปัญญาแตกฉานในอรรถเข้าใจในธรรม เข้าใจในภาษา แก้ปัญหาด้วยความคิดทันการ 2) พันธกิจ คือ (1) เผยแผ่พระพุทธศาสนาให้มั่นคงในทวีปยุโรป (2) พัฒนาพระธรรมทูตสายต่างประเทศให้เป็นผู้มีปัญญาแตกฉานในทักษะในอรรถ เข้าใจในธรรม เข้าใจในภาษา แก้ปัญหาด้วยความคิดทันการ 3) วัตถุประสงค์ (1) พระธรรมทูตสายต่างประเทศมีความสามารถในการเผยแผ่พระพุทธศาสนา (2) พระธรรมทูตสายต่างประเทศมีทักษะการสื่อสารอย่างสร้างสรรค์ 4) กลยุทธ์ คือ กลยุทธ์การสร้างปัญญาให้แตกฉาน, กลยุทธ์เชี่ยวชาญในหลักธรรม, กลยุทธ์ใช้ถ้อยคำชี้แจงแสดงเหตุผล และกลยุทธ์สร้างปฏิภาณชำนาญไหวพริบ

คำสำคัญ: กลยุทธ์, หลักปฏิสัมพันธ์ 4, พระธรรมทูตไทย

Abstract

The purpose of this research is 1) to study the state of Buddhism propagation of the Thai diplomatic mission in Europe 2) to develop the strategy of propagating Buddhism according to the 4th Apostolic Principles for the Thai diplomatic mission in Europe and 3) to propose Strategies for propagating Buddhism in accordance with the 4 principles of the Apostolic Principles for the Thai diplomatic mission in Europe Is a qualitative research consisting of interviewing 15 key informants and organizing a group of 10 experts / experts to analyze data using content analysis.

The results of the study found that:

1. Buddhist monks and Buddhist organizations still do not have research to evaluate Dharma propagation. To improve to suit the circumstances of the society that is living or the basis of each target audience People lack knowledge and understanding of moral standards. Thai youths are distant from Buddhism.

Most people do not know how to propagate the activities of Thai monks. This kind of work is considered proactive propagation and has been well received by people in Europe.

2. The result of the development of the strategy of propagating Buddhism in accordance with the 4 principles of the Apostolic Principles for the Thai diplomatic mission in Europe There are three mechanisms of strategy: vision, mission, and objectives and strategies. 4 are: 1) the strategy of identity transformation 2) The strategy of the Royal Warhammer 3) The strategy of the Nirutiphath 4) The strategy of the revolution

3. Strategies for propagating Buddhism in accordance with the 4 principles of the Apostolic Principles for Thai diplomats in Europe, consisting of 1) Vision, which is propagating Buddhism with wisdom, enlightened in the text, understanding the Dharma, mastering the language, solving problems with timely thinking. "2) The mission is (1) to propagate Buddhism to be stable in Europe (2) to develop the dharma diplomacy in foreign countries to be a master of wisdom in the skills in the understanding of theology 3) Objective (1) Foreign missionaries have the ability to propagate Buddhism. (2) Foreign missionaries have creative communication skills. 4) Strategy (Strategy) is a strategy to create intelligence to be masterful. The strategy specializes in principles. strategy to use words to clarify reasons and strategies for creating unskilled skill

Keywords: Strategy, Patisambhida, Thai Missionaries

บทนำ

การเผยแผ่พระพุทธศาสนาในยุคแรกเริ่มต้น เมื่อพระพุทธเจ้าทรงส่งสาวกรุ่นแรกออกไป ประกาศศาสนาที่มีพระดำรัสว่า “พวกเธอจงเที่ยวจาริกเพื่อประโยชน์และความสุขแก่ชนหมู่มากเพื่ออนุเคราะห์โลกเพื่อประโยชน์เกื้อกูลและความสุขแก่ทวยเทพและมนุษย์พวกเธออย่าได้ไปรวมทางเดียวกันสองรูป จงแสดงธรรมงามในเบื้องต้น งามในท่ามกลาง งามใน

ที่สุด จงประกาศพรหมจรรย์ พร้อมทั้งอรรถทั้งพยัญชนะครบบริบูรณ์บริสุทธิ์ สัตว์ทั้งหลาย จำพวกที่มีธุลีคือ กิเลสในจักขุน้อยมีอยู่ เพราะไม่ได้พึงธรรมย่อมเสื่อม ผู้รู้ทั่วถึงธรรมจักมีคุณ ภิกุชทั้งหลาย แม้เราก็จักไปยังตำบลอุรุเวลาเสนานิคมเพื่อแสดงธรรม” (มหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย, 2539) ในครั้งนั้นมีพระสมณทูตจำนวน 60 องค์เกิดขึ้นครั้งแรกการเผยแผ่ธรรมใน ครั้งนั้น โดยมีจุดมุ่งหมายคือเพื่อประโยชน์และความสุขแก่ชนหมู่มาก อะไรคือประโยชน์ ใน พระพุทธศาสนาแสดงประโยชน์ไว้ 3 ประการ ดังที่พระพุทธองค์ตรัสไว้ในสังยุตตนิกายนิทาน วรรคว่า “ดูกรภิคุชทั้งหลายอันบุคคลผู้เล็งเห็นประโยชน์ตน สมควรแท้เพื่อยังกิจให้ถึงพร้อม ด้วยความไม่ประมาท หรือบุคคลผู้เล็งเห็นประโยชน์ผู้อื่น สมควรแท้เพื่อยังกิจให้ถึงพร้อมด้วย ความไม่ประมาท ก็หรือว่าบุคคลผู้มองเห็นประโยชน์ทั้งสองฝ่ายสมควรแท้จริงเพื่อยังกิจให้ถึง พร้อมด้วยความไม่ประมาท” (มหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย, 2539)

การเผยแผ่พระพุทธศาสนาในยุคแรกเริ่มต้นด้วยภิกษุที่เป็นพระอรหันต์เพียง 60 รูป ต่อมาเมื่อจำนวนภิกษุมีจำนวนมากขึ้น พระพุทธศาสนาเจริญรุ่งเรืองจนกระทั่งพระสัมมาสัม พุทธเจ้าก่อนจะเสด็จดับขันธปรินิพพานได้แสดงธรรมแก่ภิกษุทั้งหลายว่า “ธรรมและวินัยอันใด เราแสดงแล้ว บัญญัติแล้วแก่พวกเธอ ธรรมและวินัยอันนั้นจักเป็นศาสดาของพวกเธอโดยกาล ล่วงไปแห่งเรา” (มหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย, 2539) ภายหลังพุทธปรินิพพานคณะสงฆ์ บริหารด้วยธรรมวินัย

การเผยแผ่พระพุทธศาสนาในปัจจุบันเป็นหน้าที่พระสงฆ์ที่จะช่วยกันสืบสานต่อซึ่งใน อดีต ที่ผ่านมากการเผยแผ่พระพุทธศาสนาใช้การเทศน์ การบรรยายตามหลักพุทธธรรมไม่มีสื่อ และใช้อุปกรณ์มาก หากจำเป็นที่จะต้องใช้สื่อก็เพียงแต่ใช้สื่อบุคคลและสื่อที่มีอยู่ตามธรรมชาติ เท่านั้นเป็นหลัก แต่สังคมปัจจุบันเจริญทางวัตถุมากขึ้นและสามารถส่งข้อมูลข่าวสาร ไปได้ทั้ง ในและต่างประเทศอย่างรวดเร็วเรียกว่ายุคข้อมูลข่าวสารไร้พรมแดนการเผยแผ่ พระพุทธศาสนาถือว่าเป็นภารกิจที่สำคัญทั้งมีความละเอียดอ่อนซึ่งพระสงฆ์ผู้มีศรัทธาอย่างแรงกล้า ควรพิจารณาเอาใจใส่เป็นพิเศษพระสงฆ์ (พระธรรมปิฎก (ป.อ. ปยุตฺโต), 2543) ผู้ทำ หน้าที่ในการสอนศีลธรรมชาติหลักวิธีการและรูปแบบที่เหมาะสมตามหลักของการสื่อสารยุค ใหม่ขาดความรู้ทักษะและประสบการณ์ในด้านการสื่อสารกับประชาชนไม่มีเทคนิคที่ทันสมัยใน การพูด ยังยึดถือหลักประเพณีดั้งเดิมอยู่ไม่มีการประยุกต์หลักธรรมให้เข้ากับสังคมปัจจุบันจึง เป็นเหตุให้คนรุ่นใหม่ไม่ได้รับความสนใจฟังธรรมเข้าวัด

สถานการณ์การเผยแผ่ของพระธรรมทูตในทวีปยุโรปในปัจจุบัน ทวีปยุโรปนับว่าเป็นทวีปที่มีประชากรอาศัยอยู่อย่างหนาแน่นถ้าเปรียบเทียบกับทวีปอื่น ๆ ประชากรที่อาศัยในทวีปยุโรป มีความหลากหลายทางเชื้อชาติค่อนข้างมาก เช่น ชาวยุโรป ชาวอเมริกัน ชาวเอเชีย เป็นต้น ทั้งนี้เนื่องจากประเทศต่าง ๆ ในทวีปยุโรปนั้น ส่วนใหญ่เป็นประเทศที่มีความเจริญก้าวหน้าทางด้านเศรษฐกิจมาก จึงทำให้เป็นที่ ๆ เหมาะแก่การดำเนินชีวิต การประกอบอาชีพ และสวัสดิภาพ ด้วยเหตุผลดังกล่าว ทำให้มีความหลากหลายทางด้านศาสนาและวัฒนธรรม ด้วยศาสนาพุทธนับว่าเป็นศาสนาแห่งวิทยาศาสตร์ ซึ่งเหมาะกับจริตของชาวตะวันตกอยู่แล้ว ดังนั้นจึงทำให้ชาวยุโรปมีความสนใจที่จะศึกษาและปฏิบัติธรรมตามแนวพระพุทธศาสนามากขึ้น ประกอบกับทวีปยุโรปมีชาวไทยอาศัยอยู่เป็นจำนวนมาก จึงทำให้มีจำนวนวัดไทยเพิ่มขึ้นมากเช่นเดียวกัน การเผยแผ่ของพระธรรมทูตไทยในทวีปยุโรปเป็นการดำเนินการเผยแผ่หลักคำสอนในพระพุทธศาสนาเผยแพร่ออกไป ทำให้มีผู้เคารพเลื่อมใสศรัทธาในพระรัตนตรัยน้อมนำเอาหลักคำสอนในพระพุทธศาสนาไปประพฤติปฏิบัติเพื่อให้เกิดแก่ผู้ปฏิบัติเหล่านั้น ทวีปยุโรปมีวัดไทยจำนวน 80 วัด มีพระธรรมทูตไทยปฏิบัติหน้าที่ประมาณ 200 รูป การเผยแผ่ของพระธรรมทูตในทวีปยุโรปแต่ละรูป แต่ละสำนักมีความแตกต่างกัน ทำให้รูปแบบการเผยแผ่แตกต่างกันไป บางสำนักประสบความสำเร็จอย่างมาก มีชาวต่างชาติเข้ามาศึกษาปฏิบัติ บางสำนักก็พระพุทธศาสนาประสบผลสำเร็จน้อยในการเผยแผ่ ผู้วิจัยในฐานะที่เป็นพระธรรมทูตไทยในยุโรป และเป็นเจ้าอาวาสวัดไทยในประเทศสวีเดน มีประสบการณ์ที่เป็นพระธรรมทูตไทยในยุโรป และเป็นผู้เผยแผ่พระธรรมทูตไทยในประเศสวีเดน มีประสบการณ์ที่ผู้วิจัยทำงานเป็นพระธรรมทูตมากกว่า 10 ปี และได้รับตำแหน่งเจ้าอาวาสวัดไทย มาเป็นเวลา 5 ปี ผู้วิจัยได้ตั้งปฏิญาณตนในการเป็นผู้เผยแผ่พระพุทธศาสนามุ่งมั่นในการทำงาน โดยเฉพาะเมื่อมีโอกาสเป็นเจ้าอาวาสก็ได้รับผิดชอบงานโดยยึดหลักแนวคิดทฤษฎีพุทธปัญญา เพราะเชื่อมั่นว่ามนุษย์ทุกคนย่อมมีจิตสำนึก การจะฝึกฝนอบรมสั่งสอนใคร มาจากการพัฒนาความฉลาด ที่หลากหลายภายในตนเอง และในบรรดาความฉลาดที่มีอยู่หลายด้านนั้น ก็มีความสัมพันธ์เชื่อมโยงกันอยู่ การยึดแนวคิดนี้เพราะผู้วิจัยเชื่อว่า การจัดกระบวนการเผยแผ่พระพุทธศาสนาที่หลากหลายเพื่อที่จะพัฒนาพระธรรมทูตสามารถมาประยุกต์ใช้กับการเผยแผ่พระพุทธศาสนาเพื่อให้พุทธศาสนิกชนเกิดความเข้าใจหลักคำสอนของพระพุทธองค์ได้อย่างเต็มศักยภาพ การเผยแผ่พระพุทธศาสนาตามหลักปฏิสัมพันธ์ 4 เป็นการนำหลักปฏิสัมพันธ์ 4 ไปประยุกต์ใช้ในการเผยแผ่พระพุทธศาสนา เพื่อพัฒนาพระธรรมทูตสายต่างประเทศให้เป็นผู้มีปัญญาแตกฉาน

ในทักษะในในอรรถ เข้าใจในธรรม ชำชองในภาษา แก้ปัญหาด้วยความคิดค้นการประกอบด้วย 1) กลยุทธ์การสร้างปัญญาให้แตกฉาน (ด้านอัตถปฏิสัมภिता) 2) กลยุทธ์เชี่ยวชาญในหลักธรรม (ด้านธรรมปฏิสัมภिता) 3) กลยุทธ์ใช้ถ้อยคำชี้แจงแสดงเหตุผล (ด้านนิรุตติปฏิสัมภिता) และ 4) กลยุทธ์สร้างปฏิภาณชำนาญไหวพริบ (ด้านปฏิภาณปฏิสัมภिता) การเผยแผ่ของพระธรรมทูตไทยในทวีปยุโรปจำเป็นต้องใช้หลักปฏิสัมภिता 4 เพื่อให้เข้าถึงจิตใจของประชาชน และชักจูงผู้คนทุกเพศทุกวัยมาสนใจในพระพุทธศาสนาให้ได้อย่างกว้างขวาง เพื่อให้คนในสังคมเข้าถึงได้ง่าย และเป็นประโยชน์ต่อกลยุทธ์การเผยแผ่พระพุทธศาสนาตามด้วยหลักปฏิสัมภिता 4 สำหรับพระธรรมทูตไทยในทวีปยุโรป

จากความเป็นมาและความสำคัญของปัญหาดังที่กล่าวมา ผู้วิจัยจึงสนใจที่จะทำการศึกษาเรื่องกลยุทธ์การเผยแผ่พระพุทธศาสนาตามหลักปฏิสัมภिता 4 สำหรับพระธรรมทูตไทยในทวีปยุโรป เพื่อให้พระธรรมทูตมีการพัฒนาศักยภาพในการปฏิบัติงานด้านการเผยแผ่พระพุทธศาสนาอย่างมีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้นต่อไป

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาสภาพการเผยแผ่พระพุทธศาสนาของพระธรรมทูตไทยในทวีปยุโรป
2. เพื่อพัฒนากลยุทธ์การเผยแผ่พระพุทธศาสนาตามหลักปฏิสัมภिता 4 สำหรับพระธรรมทูตไทยในทวีปยุโรป
3. เพื่อเสนอกลยุทธ์การเผยแผ่พระพุทธศาสนาตามหลักปฏิสัมภिता 4 สำหรับพระธรรมทูตไทยในทวีปยุโรป

วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยมุ่งศึกษากลยุทธ์การเผยแผ่พระพุทธศาสนาตามหลักปฏิสัมภिता 4 สำหรับพระธรรมทูตไทยในทวีปยุโรป โดยการวิเคราะห์ข้อมูลจาก เอกสาร ตำรา ข้อมูล สถิติ รายงานการวิจัย รายงานของหน่วยงานต่าง ๆ บทความทางวิชาการ วิทยานิพนธ์ ตลอดจนงานวิจัยที่เกี่ยวข้องทั้งในและต่างประเทศ ซึ่งมีรายละเอียดของวิธีดำเนินการวิจัยประกอบด้วยรูปแบบการวิจัย ผู้ให้ข้อมูลหลัก เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย การสร้างและการตรวจสอบคุณภาพของเครื่องมือวิจัย การเก็บรวบรวมข้อมูล และการวิเคราะห์ข้อมูล ดังต่อไปนี้

รูปแบบการวิจัย

งานวิจัยเรื่องนี้ เป็นงานวิจัยเชิงคุณภาพ (Qualitative Research) ประกอบด้วย การวิเคราะห์เอกสาร (Document Analysis) การสัมภาษณ์ (Interview) การสนทนากลุ่ม (Focus Group) และการสัมภาษณ์ผู้เชี่ยวชาญ (Connoisseurship) โดยมีขั้นตอนการวิจัย ดังนี้

ขั้นตอนที่ 1 ศึกษาสภาพการเผยแผ่พระพุทธศาสนาของพระธรรมทูตไทยในทวีปยุโรป โดยมี 1) การวิเคราะห์เอกสาร 2) การสัมภาษณ์ ผู้ให้ข้อมูลหลักในการสัมภาษณ์ (Interview) ได้แก่ พระธรรมทูตไทยในสวีเดน จำนวน 15 รูป ด้วยวิธีการเลือกแบบเจาะจง (Purposive Selection)

ขั้นตอนที่ 2 วิเคราะห์กลยุทธ์การเผยแผ่พระพุทธศาสนาตามหลักปฏิสัมพันธ์ 4 สำหรับพระธรรมทูตไทยในทวีปยุโรป โดยมี 1) การวิเคราะห์เอกสาร 2) การสัมภาษณ์ ผู้ให้ข้อมูลหลักในการสัมภาษณ์ (Interview) ได้แก่ พระธรรมทูตไทยในทวีปยุโรป จำนวน 15 รูป ด้วยวิธีการเลือกแบบเจาะจง (Purposive Selection)

ขั้นตอนที่ 3 เสนอกลยุทธ์การเผยแผ่พระพุทธศาสนาตามหลักปฏิสัมพันธ์ 4 สำหรับพระธรรมทูตไทยในทวีปยุโรปด้วยการสนทนากลุ่ม ผู้ให้ข้อมูลหลักในการสนทนากลุ่ม (Focus Group) ได้แก่ ผู้ทรงคุณวุฒิที่มีความรู้ความเชี่ยวชาญด้านการพัฒนากลยุทธ์ หรือผู้ทรงคุณวุฒิที่มีความรู้ด้านการเผยแผ่พระพุทธศาสนา หรือผู้ทรงคุณวุฒิที่มีความรู้ด้านพระพุทธศาสนา จำนวน 10 รูป/คน ด้วยวิธีการเลือกเจาะจง (Purposive Selection)

ผู้ให้ข้อมูลสำคัญ

การวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยเชิงคุณภาพ (Qualitative Research) มีผู้ให้ข้อมูลหลัก ดังนี้

1. การสัมภาษณ์ ผู้ให้ข้อมูลหลักในการสัมภาษณ์ (Interview) ได้แก่ พระธรรมทูตไทยในทวีปยุโรป จำนวน 15 รูป ด้วยวิธีการเลือกแบบเจาะจง (Purposive Selection) เพื่อศึกษาสภาพการเผยแผ่พระพุทธศาสนาของพระธรรมทูตไทยในทวีปยุโรป และเพื่อพัฒนากลยุทธ์การเผยแผ่พระพุทธศาสนาตามหลักปฏิสัมพันธ์ 4 สำหรับพระธรรมทูตไทยในทวีปยุโรป

2. การสนทนากลุ่ม ผู้ให้ข้อมูลหลักในการสนทนากลุ่ม (Focus Group) ได้แก่ ผู้ทรงคุณวุฒิที่มีความรู้ความเชี่ยวชาญด้านการพัฒนากลยุทธ์ หรือผู้ทรงคุณวุฒิที่มีความรู้ด้านการเผยแผ่พระพุทธศาสนา หรือผู้ทรงคุณวุฒิที่มีความรู้ด้านพระพุทธศาสนา จำนวน 10 รูป/

คน ด้วยการเลือกเจาะจง (Purposive Selection) เพื่อเสนอกลยุทธ์การเผยแผ่พระพุทธศาสนาตามหลักปฏิสัมพันธ์ 4 สำหรับพระธรรมทูตไทยในทวีปยุโรป

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

ในการศึกษาวิจัยเรื่องนี้ ผู้วิจัยได้กำหนดเครื่องมือวิจัย ดังนี้

1. แบบสัมภาษณ์ เป็นแบบสัมภาษณ์เพื่อศึกษาหลักการเผยแผ่พระพุทธศาสนาตามหลักปฏิสัมพันธ์ 4 สำหรับพระธรรมทูตไทยในทวีปยุโรป และเพื่อวิเคราะห์กลยุทธ์การเผยแผ่พระพุทธศาสนาตามหลักปฏิสัมพันธ์ 4 สำหรับพระธรรมทูตไทยในทวีปยุโรป
2. แนวคำถามสำหรับการสนทนากลุ่ม เป็นแนวคำถามสำหรับการสนทนากลุ่มเพื่อเสนอกลยุทธ์การเผยแผ่พระพุทธศาสนาตามหลักปฏิสัมพันธ์ 4 สำหรับพระธรรมทูตไทยในทวีปยุโรป

การวิเคราะห์ข้อมูล

การวิจัยครั้งนี้ เป็นการวิจัยเชิงคุณภาพ (Qualitative Research) ผู้วิจัยใช้วิธีการวิเคราะห์ข้อมูลดังนี้

1. การวิเคราะห์เอกสาร ใช้การวิเคราะห์เนื้อหาที่ได้ศึกษาจากเอกสาร
2. การสัมภาษณ์ใช้การวิเคราะห์เนื้อหาที่ได้จากการสัมภาษณ์กับผู้ให้ข้อมูลสำคัญ และสรุปผลตามแบบสัมภาษณ์ที่ได้เก็บข้อมูลดังกล่าว
3. การสนทนากลุ่ม ใช้การวิเคราะห์เนื้อหาจากการสนทนากลุ่มกับผู้ให้ข้อมูล ในการเข้าร่วมการสนทนากลุ่ม และนำผลมาสรุปการสนทนากลุ่ม

ขอบเขตการวิจัย

การศึกษาวิจัยเรื่อง “กลยุทธ์การเผยแผ่พระพุทธศาสนาตามหลักปฏิสัมพันธ์ 4 สำหรับพระธรรมทูตไทยในทวีปยุโรป” โดยมีขอบเขตการวิจัยดังนี้

ขอบเขตด้านเนื้อหา ผู้วิจัยได้กำหนดขอบเขตเนื้อหา โดยทำการศึกษาเอกสารทางวิชาการ ตำรา วารสาร บทความทางวิชาการ ประกอบด้วยเรื่องของกลยุทธ์ การเผยแผ่พระพุทธศาสนา พระธรรมทูต หลักปฏิสัมพันธ์ 4 และการเผยแผ่พระพุทธศาสนาของพระธรรมทูตไทยในทวีปยุโรป

ขอบเขตด้านพื้นที่ ผู้วิจัยได้กำหนดขอบเขตด้านพื้นที่ในการศึกษาวิจัย คือ วัดไทยในประเทศในทวีปยุโรป

ขอบเขตด้านระยะเวลา การวิจัยครั้งนี้ ได้ดำเนินการจัดทำเครื่องมือ เก็บรวบรวมข้อมูล และวิเคราะห์ข้อมูล ตั้งแต่เดือน กุมภาพันธ์ พ.ศ. 2561 – กุมภาพันธ์ พ.ศ. 2562

ผลการวิจัย

1. ผลการศึกษาสภาพการเผยแผ่พระพุทธศาสนาของพระธรรมทูตไทยในทวีปยุโรป

สรุปผลการวิจัยพบว่า พระสงฆ์และองค์กรพุทธยังไม่มี การวิจัยประเมินผลการเผยแผ่ธรรมะ เพื่อปรับปรุงให้เหมาะสมกับสภาพการณ์ของสังคมที่อาศัยอยู่หรือพื้นฐานของผู้ฟังแต่ละกลุ่มเป้าหมาย ประชาชนขาดความรู้ความเข้าใจพื้นฐานทางศีลธรรม เยาวชนไทยถูกครึ่งทางเห็นพระพุทธศาสนา ผู้คนส่วนใหญ่ไม่ทราบวิธีการเผยแผ่กิจกรรมของพระสงฆ์ไทย การทำงานลักษณะเช่นนี้ถือว่าการเผยแผ่เชิงรุกและได้มีการตอบรับจากประชาชนในทวีปยุโรปเป็นอย่างดี

2. ผลการพัฒนากลยุทธ์การเผยแผ่พระพุทธศาสนาตามหลักปฏิสัมพันธ์ 4 สำหรับพระธรรมทูตไทยในทวีปยุโรป

สรุปผลการวิจัยพบว่า การพัฒนากลยุทธ์การเผยแผ่พระพุทธศาสนาตามหลักปฏิสัมพันธ์ 4 สำหรับพระธรรมทูตไทยในทวีปยุโรป มีกลไกของกลยุทธ์ 3 ประการ คือ วิสัยทัศน์ พันธกิจ และวัตถุประสงค์ และกลยุทธ์ 4 ประการ คือ 1) กลยุทธ์ด้านอัตถปฏิสัมพันธ์ (ชัดเจนในการรับ) 2) กลยุทธ์ด้านธัมมปฏิสัมพันธ์ (จับประเด็นได้) 3) กลยุทธ์ด้านนิรุตติปฏิสัมพันธ์ (สื่อสารเป็น) 4) กลยุทธ์ด้านปฏิภาณปฏิสัมพันธ์ (สร้างความคิดความหยั่งเห็นใหม่ได้)

3. ผลการเสนอกกลยุทธ์การเผยแผ่พระพุทธศาสนาตามหลักปฏิสัมพันธ์ 4 สำหรับพระธรรมทูตไทยในทวีปยุโรป

สรุปผลการวิจัยพบว่า กลยุทธ์การเผยแผ่พระพุทธศาสนาตามหลักปฏิสัมพันธ์ 4 สำหรับพระธรรมทูตไทยในทวีปยุโรป (ฉบับสมบูรณ์) ประกอบด้วย วิสัยทัศน์ (Vision) พันธกิจ (Mission) วัตถุประสงค์ (Objective) และกลยุทธ์ (Strategy) โดยมีรายละเอียดดังนี้

3.1 วิสัยทัศน์ (Vision)

“เผยแผ่พุทธธรรมด้วยปัญญาแตกฉานในอรรถ เข้าใจในธรรม ชำช่องในภาษา แก้ปัญหาด้วยความคิดค้นการ”

3.2 พันธกิจ (Mission)

3.2.1 เผยแผ่พระพุทธศาสนาให้มั่นคงในทวีปยุโรป

3.2.2 พัฒนาพระธรรมทูตสายต่างประเทศให้เป็นผู้มีปัญญาแตกฉานในทักษะ
ในในอรรถ เข้าใจในธรรม ชำชองในภาษา แก้ปัญหาด้วยความคิดทันการ

3.3 วัตถุประสงค์ (Objective)

3.3.1 พระธรรมทูตสายต่างประเทศมีความสามารถในการเผยแผ่
พระพุทธศาสนา

3.3.2 พระธรรมทูตสายต่างประเทศมีทักษะการสื่อสารอย่างสร้างสรรค์

3.4 กลยุทธ์ (Strategy) (การสร้างปัญญาแตกฉาน เชี่ยวชาญในหลักธรรม ใช้
ถ้อยคำชี้แจงแสดงเหตุผล สร้างปฏิภาณชำนาญไหวพริบ)

3.4.1 กลยุทธ์การสร้างปัญญาให้แตกฉาน (ด้านอัตถปฏิสัมภินา)

เป็นกลยุทธ์การพัฒนาพระธรรมทูตต่างประเทศให้มีทักษะภาครับ คือ การ
เรียนรู้หลักการ แนวคิด และทฤษฎีการเผยแผ่พระพุทธศาสนา โดยมีแผนงาน/ยุทธวิธี ดังนี้

แผนงานที่ 1 การพัฒนาพระธรรมทูตต่างประเทศด้านเป็นผู้มีความรู้ความหมาย
ของสิ่งที่เป็ประโยชน์และไม่เป็ประโยชน์

ยุทธวิธีอบรมพัฒนาความรู้ด้านพระพุทธศาสนาและการเผยแผ่

ยุทธวิธีอบรมพัฒนาความรู้ด้านการสอนวิปัสสนากรรมฐานและอภิธรรม

ยุทธวิธีอบรมภาคจิตภาวนา

แผนงานที่ 2 การพัฒนาพระธรรมทูตต่างประเทศด้านเป็นผู้มีความรู้ในการ
แสวงหาความรู้ด้านการศึกษาอยู่ตลอดเวลา

ยุทธวิธีสร้างและเพิ่มประสิทธิภาพการเผยแผ่ 4 ด้าน คือ การบริหาร การเผย
แผ่ การศึกษา และการสาธารณูปการ ให้เหมาะสมกับสภาพท้องถิ่น หรือประเทศ ที่จะไป
ปฏิบัติศาสนกิจ

ยุทธวิธีอบรมพัฒนาความรู้ด้านสาธารณูปการ ความรู้เรื่องศิลปกรรม
ประติมากรรม สถาปัตยกรรม จิตรกรรม ศิลปะต่าง ๆ งานช่างซ่อมแซม งานช่างออกแบบ
อาคาร และงานช่างต่าง ๆ เช่น งานช่างก่อสร้าง งานช่างไม้ งานช่างปูน เป็นต้น

3.4.2 กลยุทธ์เชี่ยวชาญในหลักธรรม (ด้านธรรมปฏิบัติ)

เป็นกลยุทธ์การพัฒนาพระธรรมทูตต่างประเทศให้มีทักษะภาครับ คือ ความรู้เกี่ยวกับการประยุกต์หลักการเผยแผ่พระพุทธศาสนาในทวีปยุโรป เพื่อพัฒนาให้เกิดขึ้นแก่พระธรรมทูตต่างประเทศ โดยมีแผนงาน/ยุทธวิธี ดังนี้

แผนงานที่ 1 การพัฒนาพระธรรมทูตต่างประเทศด้านเป็นผู้มีความจดจำเรื่องราวได้อย่างแม่นยำและถูกต้องตามความเป็นจริง

ยุทธวิธีส่งเสริมพัฒนาให้ความรู้ความสามารถในการนำพาปฏิบัติกิจกรรมปฏิบัติธรรมที่สามารถดึงดูดผู้สนใจ

ยุทธวิธีส่งเสริมกิจกรรมดึงดูดความร่วมมือระหว่างวัด บ้าน และชุมชน

ยุทธวิธีอบรมความรู้เรื่องกฎหมายท้องถิ่นและกฎหมายระหว่างประเทศ

แผนงานที่ 2 การพัฒนาพระธรรมทูตต่างประเทศด้านเป็นผู้มีฉลาดในสิ่งที่เป็นประโยชน์และไม่เป็นประโยชน์ และมีความฉลาดในการทำงานนำแต่สิ่งที่เป็นประโยชน์มาสู่ประชาชน

ยุทธวิธีส่งเสริมพัฒนาให้ความรู้ความสามารถในการนำพาปฏิบัติกิจกรรมสำคัญในวันพระประจำสัปดาห์และวันสำคัญทางพุทธศาสนา

ยุทธวิธีส่งเสริมกิจกรรมทำบุญตักบาตรเพื่อดึงดูดพุทธศาสนิกชนทั้งชาวไทยและชาวออสเตรเลียในยุโรปเข้าวัด

3.4.3 กลยุทธ์ใช้ถ้อยคำชี้แจงแสดงเหตุผล (ด้านนิรุติปฏิบัติ)

เป็นกลยุทธ์การพัฒนาพระธรรมทูตต่างประเทศให้เป็นผู้มีทักษะภาคใช้ คือ ทักษะการใช้ภาษาต่างประเทศและทักษะการใช้วัตรกรรมในการเผยแผ่พระพุทธศาสนา เพื่อพัฒนาให้เกิดขึ้นแก่พระธรรมทูตต่างประเทศ โดยมีแผนงาน/ยุทธวิธี ดังนี้

แผนงานที่ 1 พัฒนาพระธรรมทูตต่างประเทศด้านเป็นผู้มีความรู้ความสามารถใช้ทักษะวิธีการให้ผู้ฟังเข้าใจอย่างชัดเจน

ยุทธวิธีอบรมความรู้ด้านการใช้ภาษาต่างประเทศในการสื่อสาร

ยุทธวิธีอบรมความรู้ด้านการสื่อสารในสังคมพหุวัฒนธรรม

ยุทธวิธีส่งเสริมให้แปลหลักธรรมทางพุทธศาสนาเป็นภาษาอังกฤษ

ยุทธวิธีส่งเสริมให้มีความรู้ความสามารถในการเทศน์ด้วยภาษาอังกฤษ

แผนงานที่ 2 การพัฒนาพระธรรมทูตต่างประเทศด้านเป็นผู้มีความรู้ความสามารถพุทธธรรมให้ผู้อื่นฟังได้ด้วยวิธีการแนะนำ

ยุทธวิธีอบรมความรู้ความสามารถในการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศ

ยุทธวิธีการอบรมความรู้ด้านการสื่อสารในสังคมพหุวัฒนธรรม

ยุทธวิธีส่งเสริมให้มีความรู้ความสามารถในการนำปฏิบัติธรรมด้วยภาษาอังกฤษ

3.4.4 กลยุทธ์สร้างปฏิภาณชำนาญไหวพริบ (ด้านปฏิภาณปฏิสัมภิทา)

เป็นกลยุทธ์การพัฒนาพระธรรมทูตต่างประเทศให้เป็นผู้มีทักษะภาคใช้ คือ การใช้หลักการคิด เป็นการพัฒนาปัญญาแตกฉานในความคิดทันการ เพื่อพัฒนาให้เกิดขึ้นแก่พระธรรมทูตต่างประเทศ โดยมีแผนงาน/ยุทธวิธี ดังนี้

แผนงานที่ 1 การพัฒนาพระธรรมทูตต่างประเทศด้านเป็นผู้มีความรู้ความสามารถในการฟังความคิดเห็นของผู้อื่นเพื่อนำมาเป็นแนวทางปฏิบัติ

ยุทธวิธีฝึกอบรมความสามารถในการคิดเชิงนิรนัยในการซึมซับและการรับรู้แนวโน้มของสิ่งต่าง ๆ ได้อย่างมีเหตุมีผล และมีความสามารถในการสรุปข้อมูลเพื่อนำไปกำหนดเป็นแผนปฏิบัติการ

ยุทธวิธีฝึกอบรม ความมีวิธีคิดเชิงปฏิบัติ ความคิดสร้างสรรค์เพื่อการเปลี่ยนแปลงทั้งระบบในทางสร้างสรรค์สิ่งใหม่

ยุทธวิธีฝึกอบรมความรู้ด้านการกำหนดวิสัยทัศน์ในอนาคตของการเผยแผ่พระพุทธศาสนาในทวีปยุโรปในลักษณะกว้างขวางในระยะยาว

แผนงานที่ 2 การพัฒนาพระธรรมทูตต่างประเทศด้านเป็นผู้มีความรู้หลักการสร้างความสัมพันธ์ให้แก่ชุมชนกับสังคมได้อย่างผสมกลมกลืน

ยุทธวิธีสร้างเครือข่ายเพื่อส่งเสริมด้านทุนทรัพย์และชักชวนศรัทธา

ยุทธวิธีอบรมความรู้ในการวางแผนการเผยแผ่เป็นขั้นตอนโดยแบ่งเป็นระยะอย่างชัดเจน

ยุทธวิธีส่งเสริมการสร้างเครือข่ายการเผยแผ่พระพุทธศาสนาในต่างประเทศ

อภิปรายผล

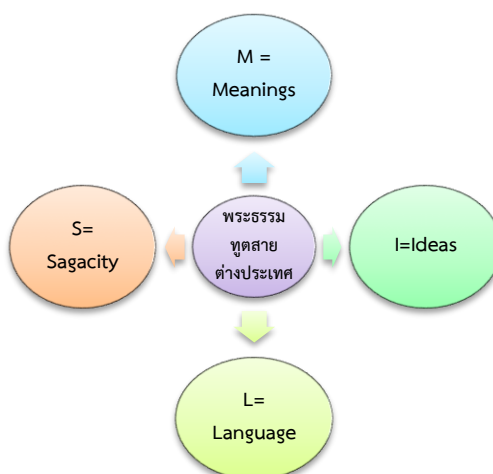
การวิจัยเรื่อง “กลยุทธ์การเผยแผ่พระพุทธศาสนาตามหลักปฏิสัมพันธ์ 4 สำหรับพระธรรมทูตไทยในทวีปยุโรป” ผู้วิจัยพบประเด็นสำคัญที่นำมาอภิปรายผล ดังต่อไปนี้

สรุปผลการวิจัยพบว่า พระสงฆ์และองค์กรพุทธยังไม่มี การวิจัยประเมินผลการเผยแผ่ธรรมะ เพื่อปรับปรุงให้เหมาะสมกับสภาพการณ์ของสังคมที่อาศัยอยู่หรือพื้นฐานของผู้ฟังแต่ละกลุ่มเป้าหมาย ประชาชนขาดความรู้ความเข้าใจพื้นฐานทางศีลธรรม ชาวคนไทยลูกครึ่งห่างเหินพระพุทธศาสนา ผู้คนส่วนใหญ่ไม่ทราบวิธีการเผยแผ่กิจกรรมของพระสงฆ์ไทย การทำงานลักษณะเช่นนี้ถือว่าได้มีการตอบรับจากประชาชนในทวีปยุโรปเป็นอย่างดี สอดคล้องกับงานวิจัยเรื่อง “รูปแบบการบริหารจัดการการเผยแผ่พระพุทธศาสนาขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ภาค 2” พบว่า บุคลากรในการเผยแผ่พระพุทธศาสนาพระสงฆ์ยังไม่มีความรู้ในเรื่องที่เทศนา ใช้เวลาไม่เหมาะสม พระสงฆ์ทำหน้าที่เผยแผ่ยังมีทักษะไม่พอ ไม่มีการนำพระสูตรมาตีความ เนื้อหาสาระ พระสูตร ควรจะสอนคนระดับไหน ประเด็นที่ 1 สำคัญแค่ไหน พระสูตรพระวินัย พระอภิธรรม สำคัญทั้งหมดแต่ที่สำคัญสำหรับคนระดับไหน ไม่มีการวิจัยกว้าง ๆ ออกมา ประเด็นที่สอง เรายังไม่ได้วิจัยเนื้อหา แต่ละพระสูตร พระวินัย พระอภิธรรม เนื้อหา มี 3 ระดับ เราไม่ได้กำหนด ไม่ได้วิจัยว่า ส่วนไหนควรรู้ ส่วนไหนต้องรู้ ส่วนไหนรู้ก็ได้ไม่รู้ก็ได้ (พระครูอุทัยกิจจารักษ์ (สุรางค์ สุจินฺโธ), 2557) สอดคล้องกับงานวิจัยเรื่อง “การบริหารการเผยแผ่พระพุทธศาสนาในยุคโลกาภิวัตน์ของมหาเถรสมาคม” พบว่า การศึกษาการเผยแผ่ต้องนำหน้างานด้านปกครอง ปัจจุบันคณะสงฆ์เน้นงานปกครองเป็นหลัก และเจ้าอาวาสหรือผู้นำในวัดไม่ได้ใส่ใจในเรื่องการเผยแผ่มากเท่ากับการศึกษา เพราะคณะสงฆ์วัดผลงานเพื่อพิจารณาสมณศักดิ์จากงานด้านตำแหน่งทางการปกครองและงานการศึกษาเป็นหลัก (พระครูใบฎีกา อภิชาติ ธรรมสุโท, 2559) สอดคล้องกับงานวิจัยเรื่อง “ขบวนการพุทธใหม่ในประเทศไทย” พบว่า ประเทศไทยเป็นสังคมที่ยอมรับพระพุทธศาสนา และได้รับการหล่อหลอมจากหลักธรรมคำสอนในพระพุทธศาสนามายาวนาน วิถีชีวิตของคนส่วนใหญ่ จึงเกี่ยวโยงสัมพันธ์เป็นอันหนึ่งอันเดียวกันกับพระพุทธศาสนา การปฏิบัติที่เป็นรูปธรรม จะทำให้ชีวิตมีความเจริญรุ่งเรือง (พระใบฎีกาสุพจน์ ตปสีโล, 2552) การขับเคลื่อนนโยบายการเผยแผ่พระพุทธศาสนาต้องขับเคลื่อนทั้งองค์ภาพพ นั้นก็คือคณะสงฆ์เป็นหลัก นอกจากนี้ผู้ว่าราชการจังหวัด สถาบันราชการ ตัวอย่างการขับเคลื่อนนโยบายเรื่องศีล จากส่วนกลางส่งไปยังภาค

แล้วไปยังเจ้าคณะจังหวัด ส่งไปส่งเจ้าคณะอำเภอ ส่งไปยังเจ้าอาวาสทุกวัด ให้มีส่วนร่วม มีส่วนช่วย โดยอาศัยองค์การบริหารส่วนตำบล องค์การบริหารส่วนจังหวัด ขับเคลื่อนร่วมกัน สร้างพันธมิตรอาศัยพันธมิตรที่มีอยู่รอบข้างเข้าไปช่วยเหลือกัน สอดคล้องกับงานวิจัยเรื่อง “วิเคราะห์การบริหารองค์กรในการเผยแผ่พระพุทธ ศาสนาของศูนย์การเผยแผ่พระพุทธศาสนาประจำจังหวัดอุทัยธานี” พบว่า หน่วยงานหรือองค์กรที่สนับสนุน ส่งเสริมให้การบริหารศูนย์การเผยแผ่พระพุทธศาสนาให้ดำเนินไปด้วยความเรียบร้อย มีทั้งที่ได้รับการสนับสนุนจากภาครัฐและทางคณะสงฆ์ คือ สำนักงานพระพุทธศาสนาแห่งชาติ สำนักงานพระพุทธศาสนาจังหวัดและทางฝ่ายคณะสงฆ์ก็มีมหาเถรสมาคม วัด ศาสนสถานและพระภิกษุสามเณรที่มีความรู้ความเชี่ยวชาญได้รับการพัฒนาให้การสนับสนุนในรูปแบบที่หลากหลาย (ปัญญาทุทธนาคมจุลินท์, 2556)

องค์ความรู้ใหม่

องค์ความรู้ใหม่ครั้งนี้ เป็นนำหลักปฏิสัมพันธ์ 4 มาบูรณาการในการเผยแผ่พระพุทธศาสนา เพื่อให้มั่นคงในทวีปยุโรป และเป็นการพัฒนาพระธรรมทูตสายต่างประเทศให้เป็นผู้มีปัญญาแตกฉานในทักษะในในอรรถ เข้าใจในธรรม ชำชองในภาษา แก้ปัญหาด้วยความคิดค้นการ กล่าวคือ การสร้างปัญญาให้แตกฉาน (ด้านอัตถปฏิสัมพันธ์) กลยุทธ์เชี่ยวชาญในหลักธรรม (ด้านธรรมปฏิสัมพันธ์) กลยุทธ์ใช้ถ้อยคำชี้แจงแสดงเหตุผล (ด้านนิรุติปฏิสัมพันธ์) และกลยุทธ์สร้างปฏิภาณชำนาญไหวพริบ (ด้านปฏิภาณปฏิสัมพันธ์) ดังแสดงในภาพที่ 1

ภาพที่ 1 องค์ความรู้จากการวิจัย MILS

อธิบายภาพองค์ความรู้จากการวิจัย “MILS” ดังนี้

M = Meanings คือ ความหมาย เป็นการเรียนรู้หลักการ แนวคิด และทฤษฎีการเผยแผ่พระพุทธศาสนา เป็นการพัฒนาปัญญาแตกฉานในเนื้อความ ความเข้าใจแจ่มแจ้งในความหมายของถ้อยคำ ข้อความหรือข้อธรรมต่าง ๆ สามารถขยายความแยกแยะออกไปได้โดยพิสดาร สามารถคิดเชื่อมโยงแยกแยะกระจายความคิดออกไปล่วงรู้ถึงผลที่จะเกิดขึ้นได้ เพื่อพัฒนาให้เกิดขึ้นแก่พระธรรมทูตต่างประเทศ

I = Ideas คือ ความคิด เป็นความรู้เกี่ยวกับการประยุกต์หลักการเผยแผ่พระพุทธศาสนาในทวีปยุโรป เป็นการพัฒนาปัญญาแตกฉานในหลัก ความเข้าใจแจ่มแจ้งในหลักหรือข้อธรรมต่าง ๆ สามารถจับใจความของคำอธิบายที่กว้างขวางพิสดารมาตั้งเป็นกระทู้หรือหัวข้อได้ เมื่อมองเห็นผลที่ปรากฏก็สามารถสืบสาวกลับไปหาเหตุได้ เพื่อพัฒนาให้เกิดขึ้นแก่พระธรรมทูตต่างประเทศ

L = Language คือ ภาษา เป็นการใช้ภาษาต่างประเทศและทักษะการใช้นวัตกรรมในการเผยแผ่พระพุทธศาสนา เป็นการพัฒนาปัญญาแตกฉานในภาษา ความรู้แตกฉานในภาษา ความรู้ภาษาต่าง ๆ และรู้จักใช้ถ้อยคำชี้แจงแสดงอรรถและธรรมให้คนอื่นเข้าใจและเห็นตามได้ เพื่อพัฒนาให้เกิดขึ้นแก่พระธรรมทูตต่างประเทศ

S = Sagacity คือ ความเฉลียวฉลาด เป็นการใช้หลักการคิด เป็นการพัฒนาปัญญาแตกฉานในความคิดทันการ ความมีไหวพริบ สามารถเข้าใจ คิดเหตุผลได้เหมาะสมทันการ และมีความรู้ความเข้าใจชัดในความรู้ได้ว่ามีแหล่งที่มาอย่างไร มีประโยชน์อย่างไร สามารถเชื่อมโยงความรู้ทั้งหลายเข้าด้วยกัน สามารถสร้างความคิดและเหตุผลขึ้นใหม่ได้ เพื่อพัฒนาให้เกิดขึ้นแก่พระธรรมทูตต่างประเทศ

สรุป

สภาพการณ์การเผยแผ่พระพุทธศาสนาของพระธรรมทูตไทยในทวีปยุโรป เป็นที่ต้องการของชาวไทยและชาวท้องถิ่นไม่ว่าจะเป็น กลุ่มคนไทย โรงเรียน มหาวิทยาลัย ต่างต้องการให้พระสงฆ์ไทยไปสอนพระพุทธศาสนา เพราะชาวไทยและชาวท้องถิ่นขาดความรู้ความเข้าใจในพระพุทธศาสนา ขาดโอกาสที่จะพัฒนาคุณธรรมศีลธรรม พระสงฆ์ไทยในประเทศสหพันธ์สาธารณรัฐเยอรมนี เป็นที่ต้องการของชาวไทยและชาวท้องถิ่น พระสงฆ์ไทยในประเทศสหพันธ์

สาธารณรัฐเยอรมนีมีโอกาสที่จะพัฒนาตนและใช้ความรู้ที่มีอยู่ไปพัฒนาคุณธรรมและสร้างชื่อเสียงให้ประเทศชาติและพระพุทธศาสนาได้มากกว่านี้

การพัฒนากลยุทธ์การเผยแผ่พระพุทธศาสนาตามหลักปฏิสัมพันธ์ 4 สำหรับพระธรรมทูตไทยในทวีปยุโรป เป็นหลักการในการประกาศพระพุทธศาสนาที่พระองค์และพระอรหันตสาวก ได้ถือปฏิบัติในการเผยแผ่และได้รับผลสำเร็จอย่างดียิ่งจนทำให้พระพุทธศาสนาดำรงมั่นมาจนถึงปัจจุบัน ซึ่งถือเป็นหลักการเผยแผ่ที่เป็นเอกลักษณ์ธรรมคือ ไม่ล้าสมัยสามารถปรับใช้ได้ในทุกโอกาสและทุกสถานที่ ในการเผยแผ่พระพุทธศาสนาตามหลักปฏิสัมพันธ์ 4 พระธรรมทูตไทยจะต้องมีความรู้ความสามารถในข้อธรรมะทุกด้านอย่างแจ่มแจ้งเพื่อสามารถอธิบายขยายเนื้อความในการชักจูงผู้คนทุกเพศทุกวัยมาสนใจในพระพุทธศาสนาให้ได้อย่างกว้างขวาง เมื่อผู้เผยแผ่ (พระธรรมทูต) ไม่มีความแตกฉานทั้งในอรรถและในธรรม ก็ไม่อาจแสดงธรรมให้ผู้ฟังได้เข้าใจอย่างแจ่มแจ้งตามเหตุและปัจจัยที่เกิดขึ้นในขณะหรือโอกาสนั้น ๆ จึงเป็นเสมือนมีโอกาสดแต่ใช้โอกาสนั้น ๆ ให้เสียไป พระธรรมทูตต้องมีอุดมการณ์สูง และตั้งใจศึกษาหลักคำสอนทางพระพุทธศาสนา ทั้งด้านปริยัติและปฏิบัติให้ลึกซึ้ง ดำเนินตามหลักปฏิสัมพันธ์ 4 จึงจะเป็นกำลังสำคัญในการเผยแผ่พระพุทธศาสนาได้เป็นอย่างดี

การปรับปรุงกลยุทธ์การเผยแผ่พระพุทธศาสนาตามหลักปฏิสัมพันธ์ 4 สำหรับพระธรรมทูตไทยในทวีปยุโรป เป็นการพัฒนาพระธรรมทูตต่างประเทศให้เป็นผู้มีทักษะภาคใช้ คือ การเรียนรู้หลักการ แนวคิด และทฤษฎีการเผยแผ่พระพุทธศาสนา เป็นการพัฒนาในเนื้อความความเข้าใจแจ่มแจ้งในความหมายของถ้อยคำ ข้อธรรมต่าง ๆ สามารถขยายความแยกแยะออกไปได้โดยพิสดาร สามารถคิดเชื่อมโยงแยกแยะกระจายความคิดออกไปล่วงรู้ถึงผลที่จะเกิดขึ้นได้ ส่วนความรู้เกี่ยวกับการประยุกต์หลักการเผยแผ่พระพุทธศาสนาในทวีปยุโรป เป็นการพัฒนาในหลัก ความเข้าใจแจ่มแจ้งในหลักธรรมต่าง ๆ สามารถจับใจความของคำอธิบายที่กว้างขวางพิสดารมาตั้งเป็นกระทู้หรือหัวข้อได้ เมื่อมองเห็นผลที่ปรากฏก็สามารถสืบสาวกลับไปหาเหตุได้ นอกจากนี้ทักษะการใช้ภาษาต่างประเทศและทักษะการใช้วัตรกรรมในการเผยแผ่พระพุทธศาสนา เป็นการพัฒนาในภาษา ความรู้แตกฉานในภาษา ความรู้ภาษาต่าง ๆ และรู้จักใช้ถ้อยคำชี้แจงแสดงอรรถและธรรมให้คนอื่นเข้าใจและเห็นตามได้ และการใช้หลักการคิด เป็นการพัฒนาในความคิดทันการ มีไหวพริบ สามารถเข้าใจ คิดเหตุผลได้เหมาะสมทันการ และมีความรู้ความเข้าใจชัดในความรู้ได้ว่ามีแหล่งที่มาอย่างไร มีประโยชน์อย่างไร

สามารถเชื่อมโยงความรู้ทั้งหลายเข้าด้วยกัน สามารถสร้างความคิดและเหตุผลขึ้นใหม่ได้ เพื่อพัฒนาให้เกิดขึ้นแก่พระธรรมทูตต่างประเทศ

ข้อเสนอแนะ

1. ข้อเสนอแนะเชิงนโยบาย

มหาเถรสมาคม สำนักงานพระพุทธศาสนาแห่งชาติ และหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง ควรปฏิบัติดังนี้

1.1 ควรกำหนดหลักการ อุดมการณ์ วิธีการเผยแผ่พระพุทธศาสนาให้สอดคล้องกับสภาพแวดล้อมในปัจจุบันเพื่อการปกป้อง ค้ำครอง รักษา ขยายพระพุทธศาสนาให้มั่นคงโดยกำหนดหลักการการเผยแผ่เพื่อมุ่งประโยชน์ทั้งส่วนตน ประโยชน์ผู้อื่น และประโยชน์ส่วนรวม

1.2 ควรบำรุง ยกย่อง สรรเสริญ การสนับสนุน อุปถัมภ์งานเผยแผ่พระพุทธศาสนาเป็นอันดับหนึ่งในภาระงานของคณะสงฆ์โดยส่งเสริมการทำงานเป็นทีมร่วมกันระหว่างองค์กรต่าง ๆ เพื่อประสิทธิภาพภาพและประสิทธิผล

1.3 ควรตั้งสถาบันการเผยแผ่เพื่อจะได้ผลิตบุคลากรในการเผยแผ่ พัฒนาบุคลากรด้านการเผยแผ่ คัดเลือกพระที่มีความรู้ความสามารถ ในการนำธรรมะไปเผยแผ่ มีความรู้ความสามารถในการสั่งสอนประชาชนในต่างประเทศทั่วโลก

2. ข้อเสนอแนะในทางปฏิบัติ

2.1 พระสงฆ์ไทยที่ไปปฏิบัติศาสนกิจในต่างประเทศควรผ่านการอบรมโครงการพระธรรมทูตสายต่างประเทศ เพื่อให้มีความรู้เพิ่มเติมในการไปทำหน้าที่เผยแผ่พระพุทธศาสนา มีทักษะ และมีความสามารถรอบตัว

2.2 พระสงฆ์ไทยที่ปฏิบัติศาสนกิจในต่างประเทศ ต้องมีความสามารถในการสื่อสารภาษาของประเทศนั้น ๆ ได้ เพื่อการเผยแผ่ที่มีประสิทธิภาพมากที่สุด

2.3 ควรมีการประชุมสัมมนาพระสงฆ์ไทยที่ปฏิบัติศาสนกิจในต่างประเทศเพื่อพัฒนา กลยุทธ์ในการเผยแผ่ทุกไตรมาส

3. ข้อเสนอแนะสำหรับการวิจัยครั้งต่อไป

ควรทำการศึกษาเกี่ยวกับการจัดการเผยแผ่พระพุทธศาสนาของพระสงฆ์ไทยในต่างประเทศ ในด้านต่าง ๆ ได้แก่ การจัดการด้านศาสนทายาท กลุ่มเป้าหมายการเผยแผ่ การ

จัดการด้านศาสนธรรม คุณค่าที่นำเสนอในทางพระพุทธศาสนา การจัดการด้านศาสนบุคคล บุคคลผู้ทำหน้าที่เผยแผ่ การจัดการด้านศาสนพิธี กิจกรรมที่ใช้ในการเผยแผ่ การจัดการด้านศาสนสถาน องค์กรพันธมิตรในการเผยแผ่ การจัดการด้านศาสนวัตถุ ช่องทางการเผยแผ่

เอกสารอ้างอิง

- บัญญัติ นาคมจลินท์. (2556). วิเคราะห์การบริหารองค์กรในการเผยแผ่ พระพุทธศาสนา ของศูนย์การเผยแผ่พระพุทธศาสนาประจำจังหวัดอุทัยธานี. ใน ดุษฎีนิพนธ์พุทธศาสตรดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชาพระพุทธศาสนา. มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย.
- พระครูใบฎีกาอภิชาติ ธมมสุโข. (2559). แนวโน้มการบริหารกิจการคณะสงฆ์ ในทศวรรษหน้า. พระนครศรีอยุธยา: มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย.
- พระครูอุทัยกิจจารักษ์ (สุรางค์ สุจินโณ). (2557). รูปแบบการบริหารจัดการการเผยแผ่ พระพุทธศาสนาขององค์กรปกครองคณะสงฆ์ ภาค 2. ใน ดุษฎีนิพนธ์พุทธศาสตรดุษฎีบัณฑิต สาขาการจัดการเชิงพุทธ. มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย.
- พระธรรมปิฎก (ป.อ. ปยุตโต). (2543). งานพระธรรมทูตในพระธรรมทูตในต่างประเทศ. กรุงเทพมหานคร: โรงพิมพ์มหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย.
- พระใบฎีกาสุพจน์ ตปสีโล. (2552). ขบวนการพุทธใหม่ในประเทศไทย. พระนครศรีอยุธยา: มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย.
- มหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย. (2539). พระไตรปิฎกภาษาไทย ฉบับมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย. กรุงเทพมหานคร: มหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย.